

# **Törvény a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatáról\***

(Kelt 1925. február 12-én)

Az alkotmány 21. §-ának megfelelően a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatának intézményei a megfelelő speciális törvény életbelépéséig ideiglenesen a következő alapokon szervezendők meg:

1. § A nemzeti kisebbségek önkormányzati intézményei azokon az alapokon hozandók létre, amelyek az 1917. június 22-i, az önkormányzat bevezetéséről szóló törvény mellékletének 5, 11, 13. és 14. §-aiban és e törvény mellékletének 4. §-a alapján 1917. augusztus 17-én az Észtországi Országos Tanács által a körzeti tanácsokra megállapított ügyviteli rendben, valamint az önkormányzat felügyeletére vonatkozó, 1919. október 11-én kelt ideiglenes törvényben találhatók.

A nemzeti kulturális önkormányzat intézményei a hatáskörükbe tartozó feladatok teljesítésénél ugyanúgy alá vannak vetve az érvényes törvények rendelkezéseinek, mint a helyi önkormányzatok.

*Megjegyzés.* Ha a nevezett törvényeket továbbfejlesztlenék vagy megváltoztatnák, ezek a továbbfejlesztések és változtatások a megfelelő bekezdésekben a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzataira is érvényesek.

2. § A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzati intézményeinek a hatáskörébe tartozik:

a) az illető nemzeti kisebbség nyilvános és magánkézben lévő anyanyelvi tanintézményeinek megszervezése, igazgatása és felügyelete;

b) az illető nemzeti kisebbség egyéb kulturális feladatairól való gondoskodás és az e célból létrehozott intézetek és vállalatok igazgatása.

*Megjegyzés.* A nemzeti kisebbségek szociális gondozásának kérdését egy speciális törvény fogja szabályozni.

3. § A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatának joga van arra, hogy tagjai számára a 2. §-ban megnevezett területeken kötelező rendelkezéseket bocsásson ki az önkormányzat bevezetéséről szóló törvény 7. §-ában előírányzott rend szerint.

4. § A nemzeti kisebbségek állami iskolahálózatát az illető körzeti és városi önkormányzat, valamint az illető nemzeti kisebbség kulturális önkor-

---

\* Forrás: Társadalmi Szemle. Németből fordította: Nagy Tamásné. 1991. 5. sz. 44-54.

mányzatának egyetértése alapján dolgozzák ki, és azt az oktatási miniszter indítványára a Köztársaság kormánya hagyja jóvá. Ha a felek nem tudnak egyetértésre jutni, az ügyet véglegesen a Köztársaság kormánya dönti el.

A nemzeti kisebbségeknek azokat a nyilvános anyanyelvi iskoláit, amelyek a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzata tevékenységének megkezdésekor fennállnak, e tanintézetek jellegének és jogainak fenntartásával átadják az illető nemzetiség kulturális önkormányzatainak.

Ha nyilvános iskolákat nyitnak meg vagy adnak át a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzata intézményeinek, akkor a Köztársaság kormánya hagyja jóvá az ezeknek az iskoláknak a fenntartására meghatározott összegeket és azokat az egyéb kötelezettségeket, amelyeket a helyi önkormányzati intézményeknek viselniük kell.

*Megjegyzés.* Ha nyilvános kisebbségi iskolákat egy olyan nemzeti kisebbség javára nyitnak meg, amelynek tagjai több helyi önkormányzat területén élnek, akkor az illető önkormányzatok megegyezhetnek a költségek viseléséről. Ha az önkormányzatok nem tudnak megegyezni, akkor az egyes önkormányzatokra eső részt a községek között a körzeti igazgatás határozza meg, a körzetek és városok között pedig a Köztársaság kormánya.

5. § A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatának szervei az illető nemzetiség kulturális tanácsa és kulturális igazgatása. Székhelyük a Köztársaság fővárosa.

Helyi kérdések megoldására és rendezésére a kulturális tanács helyi kuratóriumokat hoz létre, amelyeknek tevékenységi területe a körzet, a városokkal együtt.

A Köztársaság kormányának jóváhagyásával megengedhető, hogy több körzet részére egy közös kulturális kuratóriumot hozzanak létre.

6. § A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzati intézményeinek pénzügyi alapjai a következők:

a) a törvény szerint az államtól átvett kiadások és kötelezettségek a nyilvános elemi és középiskolákkal kapcsolatban;

b) a helyi önkormányzatok pénzügyi és más, a nyilvános elemi és középiskolák fenntartásával kapcsolatos kötelezettségei, olyan mértékben és azon az alapon, ahogy azt a törvény számukra előírja;

c) az állam és az önkormányzatok kulturális célú támogatási összegei;

d) közadók, amelyeket a kulturális tanács szükség esetén kivét az illető nemzeti kisebbség tagjaira, olyan mértékben és olyan alapokon, ahogy azt a költségvetésben előírányozták, és amelyeket a pénzügyminiszter és az oktatásiügyi miniszter közös indítványára a Köztársaság kormánya jóváhagy;

e) ajándékozások, gyűjtemények, alapítványok, örökségek és saját vagyonból vagy vállalkozásokból származó jövedelmek.

7. § A helyi önkormányzatok a nemzeti kisebbségek tagjaira vonatkozóan mentesülnek azoktól a képzési költségektől, amelyek e törvény szerint átkerültek az illető nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatához.

8. § E törvény értelmében nemzeti kisebbségnek számít a német, az orosz és a svéd nép, valamint azok az észt határokon belül élő nemzeti kisebbségek, amelyeknek lélekszáma háromezernél nem kisebb.

9. § Az illető nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatához való tartozást a nemzeti jegyzék határozza meg, amelybe olyan észt állampolgárok vétethetnek fel magukat, akik a 8. § szerint nemzetiségiek és legalább 18 évesek.

Egy nemzeti kisebbség bejegyzett tagjainak gyermekei 18 éves korukig a szüleik szerinti nemzeti kisebbség tagjainak számítanak. Ha a szülők különböző nemzetiségűek, akkor a gyermek nemzetiségét a szülők közös kívánsága határozza meg. Ha nem jutnak megegyezésre, akkor a gyermek az apa nemzetiségéhez tartozik.

A nemzeti kisebbséghez tartozók kiskorú gyermekei, akik elérték a 18. életévüket, nem tartoznak az illető nemzeti kisebbséghez, ha egy éven belül nem jegyeztették be magukat.

10. § A nemzeti jegyzékből törlik a nemzeti kisebbségnek azon tagjait, akik

a) elhalálozás miatt válnak ki;

b) kiválnak az észt állampolgárságból;

c) személyes kívánságukra válnak ki a nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatából.

*1. Megjegyzés.* A b) és c) pont alapján a nemzeti kisebbségből kiváló személyek kötelesek a rájuk, mint nemzeti kisebbségi tagokra háruló pénzügyi kötelezettségeknek a költségvetési év végéig eleget tenni. Ha a kiválás saját kívánságra történik, a kiválási szándékot legalább egy fél évvel előbb írásban kell jelenteni.

*2. Megjegyzés.* A nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzatainak joguk van a kivált személyek újrabejegyzését (9. §) a c) pont alapján megtagadni.

11. § Szavazati joggal rendelkeznek azok a nemzeti kisebbséghez tartozó nagykorú állampolgárok, akiknek joguk van az önkormányzatok képviselőválasztásain részt venni, és akik a nemzeti jegyzékben szerepelnek.

12. § Azáltal, hogy részt vesznek a nemzeti kulturális önkormányzásban, a nemzeti kisebbségek tagjai nem mentesülnek sem általános polgári

kötelességeiktől, sem a helyi önkormányzatokkal szembeni kötelezettségeiktől.

13. § Ha a nemzeti kisebbség tagjai kényszerítő okokból vagy az illető nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatának egyetértésével olyan területeken veszik igénybe az állam vagy a helyi önkormányzatok általános intézeteit, amelyeket a nemzeti kisebbség kulturális önkormányzati intézményeire bízta, és amelyekre vonatkozóan utóbbiak... fenntartási vagy támogatási pénzeket kapnak, akkor a nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatai kötelesek az ebből származó költségeket viselni.

14. § A Köztársaság kormányának határozatára a kulturális tanács felosztható. Az újráválasztásokat a felosztatás napjától számított három hónapon belül tartják meg. A közbülső időben felosztatott kulturális tanács végrehajtó szervei kötelességeiket tovább is ellátják.

15. § A nemzeti kisebbség kulturális önkormányzatainak intézményei befejezik működésüket:

a) ha az illető nemzeti kisebbség kulturális tanácsa törvény által megszabott taglétszámának kétharmados többsége ezt szükségesnek találja;

b) ha a nemzeti kisebbség létszáma háromezer alá süllyed, vagy a nemzeti jegyzékben szereplő, az illető nemzeti kisebbséghez tartozó nagykorú állampolgárok száma a legutóbbi népszámlálás alkalmával megállapított összlétszámnak kevesebb, mint a felére csökken.

A tevékenység a Köztársaság kormányának rendelkezései alapján fejeződik be.

16. § Azok a nemzeti kisebbségek, amelyek kulturális önkormányzati intézményeket akarnak létrehozni, szándékukat népképviselőik vagy kulturális szervezeteik útján hozzák a Köztársaság kormányának tudomására.

17. § Az első kulturális tanácsba történő választások lebonyolítására a Köztársaság kormánya a 16. § szerinti közlés beérkezését követő két héten belül azokat az önkormányzati intézményeket kötelezi, amelyek a választásra jogosult állampolgárok jegyzékét vezetik, s a megfelelő előírás beérkezését követő egy hónapon belül speciális jegyzéket állítanak össze az illető nemzeti kisebbség valamennyi szavazásra jogosult tagjáról az önkormányzatok rendelkezésére álló adatok, valamint az egyes állampolgároknak a nemzetiségükről tett nyilatkozatai alapján.

1. *Megjegyzés.* A Köztársaság kormányának és a választási főbizottság elnökének (21. §) joga van minden olyan intézménybe megbízottat kinevezni, ahol a választási jegyzékeket összeállítják.

2. *Megjegyzés.* Az egyes községekben az illető nemzeti kisebbség körülbélüli számát tekintetbe véve a Köztársaság kormánya rendeleti úton a 17.

§-ban előírt kötelezettséget a községi önkormányzatok helyett más önkormányzatokra ruházhatja át.

18. § Minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó és a választási jegyzékbe felvett polgárnak joga van a jegyzék nyilvánosságra hozatalának napjától számított két hónapon belül törölni magát a jegyzékből. A választásokat ennek az időnek az elmúltával tartják meg. Azokat a polgárokat, akiket a választási jegyzékből nem töröltek, bevezetik a 9. § szerinti nemzeti jegyzékbe.

19. § Ha a 18. §-ban előírt időtartam letelte után az illető nemzeti kisebbség nagykorú polgárainak a 17. § alapján bejegyzett száma a legutóbbi népszámlálás alkalmával megállapított létszám felénél kevesebb, akkor nem írnak ki választásokat, és a nemzeti kisebbség csak három év elteltével közheti újból a 16. §-ban említett szándékát.

20. § A választói névjegyzékek összeállításával kapcsolatos panaszok ugyanúgy kezelendők, mint a választásra jogosult állampolgárok névjegyzékével kapcsolatos panaszok (24. §).

21. § A választások kiírása, felügyelete és megszervezése végett minden nemzetiség számára, amely a 16. § szerint ebbéli akarátát kinyilvánította, főbizottságot alapítanak, amely az illető nemzeti kisebbséghez tartozó elnökből, a bírói karok által kijelölt bíróból és egy további, a Köztársaság kormánya által kijelölt tagból áll. Az elnökjelöltet a 16. § szerinti közléssel egyidejűleg jóváhagyás végett bemutatják a Köztársaság kormányának.

22. § A nemzeti kisebbség kulturális tanácsainak taglétszámát az illető főbizottság indítványára a Köztársaság kormánya állapítja meg, de az nem lehet kevesebb húsz, illetve nem lehet több hatvan főnél.

23. § A főbizottság tervezetei alapján és a belügyminisztérium indítványára a Köztársaság kormánya jóváhagyja a nemzeti kisebbség kulturális tanácsának választására vonatkozó rendeleteket, továbbá a választási körzeteket és az első kulturális tanácsok taglétszámát az egyes választási körzetek számára, és megalapítja a választások levezetésére szükséges helyi választási bizottságokat.

24. § A választásokat minden választási körzetben ugyanazon az alapon vezetik le, mint a körzeti tanácsok választását. A kulturális tanácsot három évre választják meg. A választási ügyekkel kapcsolatos panaszok ugyanazon az alapon kezelendők, mint a körzeti tanácsok választásánál. A választási eredményeket a főbizottság az Állami Közlönyben hozza nyilvánosságra.

25. § Ha a választásokon a választói névjegyzékbe bejegyzett, az illető nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgároknak kevesebb, mint a fele

vett részt, akkor a kulturális tanácsot nem hívják össze, és a nemzeti kisebbség csak három év elteltével közölheti újból a 16. §-ban említett szándékát.

26. § Ha a választásokon a választásra jogosultaknak több mint 50 %-a vett részt (11. §), akkor a főbizottság elnöke legkésőbb két héttel a választási eredmények közzététele után összehívja, megnyitja és vezeti a kulturális tanácsot egészen az elnökség megválasztásáig, ezután a főbizottság kötelezettségei megszűnnek.

27. § A kulturális tanács mindenekelőtt eldönti, hogy e törvény alapján és a Köztársaság kormányának ezen az alapon hozott rendeletei értelmében meg akarja-e valósítani a kulturális önkormányzatot. Ha a kulturális tanács törvényben előírt számú tagja kétharmados többséggel a kulturális önkormányzat létrehozása mellett dönt, a kulturális tanács erre vonatkozó közlését követő két héten belül a Köztársaság kormánya az illető nemzeti kisebbség kulturális önkormányzati tevékenységét megkezdettnek nyilvánítja.

Ha azonban az említett határozatot kisebb többséggel hozták meg, vagy elhatározták hogy nem tartanak igényt a kulturális önkormányzat megvalósítására, a kulturális tanács felosztatja önmagát, és a nemzeti kisebbség csak három év elteltével közölheti a 16. §-ban említett szándékát.

28. § Az első választások alkalmából a választói névjegyzékek összeállításával és vezetésével kapcsolatos költségeket az illető önkormányzat viseli, a kulturális tanács első megválasztásának szervezésével és lebonyolításával kapcsolatos költségeket pedig az államnak kell viselnie. A további választások, illetve újraválasztások költségei az illető nemzeti kisebbséget terhelik.

29. § Minden rendelkezést, amely szükséges ahhoz, hogy a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzati intézményei létrejöjjenek, a Köztársaság kormánya hoz nyilvánosságra e törvény hatálybalépésétől számított négy hónapon belül.

30. § A Köztársaság kormánya kibocsátja a szükséges rendelkezéseket a nemzeti kisebbségek kulturális önkormányzati intézményeinek az említett alapokon történő létrehozásához, tagjaik jegyzékeinek felfektetéséhez, valamint a rájuk vonatkozó törvények teljesítéséhez, a nemzeti kisebbségek e törvényeken alapuló kulturális önkormányzati intézményei alapvonásainak közelebbi meghatározásához és tevékenységük felügyeletéhez – szükség esetén minden egyes nemzeti kisebbségre külön-külön.

31. § A Köztársaság kormányának joga van arra, hogy a törvény alapvonásainak megfelelően rendeleti úton kulturális önkormányzatot rendezzen be az észt nemzetiségű állampolgárok számára azoknak a helyi önkormányzatoknak igazgatási határain belül, ahol egy nemzeti kisebbség van többségben.